

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Cilt 6 | Sayı 1

Sayfa: 316-334

Kocaeli University
Journal of Education

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Volume 6 | Issue 1

Page: 316-334

Ergenlerde psikolojik zihinliliğın yordayıcısı olarak
yılmazlık ve empati

Resilience and empathy as predictors of
psychological mindedness in adolescents

Zeynep Karataş, <https://orcid.org/0000-0002-4532-6827>

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, zeynepkaratas@mehmetakif.edu.tr

Osman Cırcır, <https://orcid.org/0000-0002-7847-9205>

Milli Eğitim Bakanlığı, Naciye Mumcuoğlu Anadolu Lisesi, osmancircir@hotmail.com

Özlem Tagay, <https://orcid.org/0000-0002-9821-5960>

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ozlemtagay@mehmetakif.edu.tr

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi
10 Şubat 2023

Düzeltilme Tarihi
2 Nisan 2023, 12 Nisan 2023

Kabul Tarihi
18 Nisan 2023

Önerilen Atıf

Recommended Citation

Karataş, Z., Cırcır, O., & Tagay, Ö. (2023). Ergenlerde psikolojik zihinliliğın yordayıcısı olarak yılmazlık ve empati. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(1), 316-334. <http://doi.org/10.33400/kuje.1249945>

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ergenlerin psikolojik zihinlilikleri ile empati ve yılmazlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesidir. Ergenlerin psikolojik zihinliliklerinin daha iyi ve sağlıklı bir şekilde anlaşılması için bu üç değişkenin birlikte incelenmesinin, öğrencilerin eğitim sürecinde yaşamaları muhtemel psikolojik problemleri fark etme ve yardım aramaya yönelik harekete geçmeleri açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu araştırma, korelasyonel desende yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ilinde ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 481 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, Ergenler için Psikolojik Zihinlilik Ölçeği, Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Temel Empati Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizi aşamasında SPSS-20 paket programı ile değişkenler arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı ile çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yılmazlığın ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından yardım arama, içgörü ve değişim kapasitesini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı; bilişsel empatinin ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından psikolojik ilgi ve içgörülerini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı; duygusal empatinin ise ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından yardım arama, psikolojik ilgi, içgörü ve değişim kapasitesini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik zihinlilikleri de artmaktadır. Sonuç olarak bu çalışmada ergenlerin empati ve yılmazlıklarının psikolojik zihinliliklerini anlamlı olarak yordadığı saptanmış ve alan yazın doğrultusunda çeşitli öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Sözcükler: ergen, psikolojik zihinlilik, yılmazlık, empati

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the psychological mindedness, empathy and resilience of adolescents to examine whether there is a significant relationship between them. It is thought that examining these three variables together for a better and healthier understanding of the psychological mindedness of adolescents is important in terms of students' experience in the education process, noticing possible psychological problems and taking action towards seeking help. This research was conducted in the relational screening model. Study group of the research, 2020-2021 out of 481 students studying in high school in Konya in the academic year consists of. Analysis of data in order to determine the relationship between the SPSS-20 package program and the variables at the stage of multiple linear regression analysis with Pearson Moments correlation coefficient was used. As a result of the research, it was found that resilience affects the psychological mindedness and psychological mindedness of adolescents. Sub-dimensions of seeking help, insight and change capacity positively and significantly. predicted; cognitive empathy and psychological mindedness of adolescents and psychological mindedness sub-positively predicted psychological interest and insight from the dimensions. On the other hand, emotional empathy determines adolescents' psychological mindedness and psychological mindedness sub-dimensions. Dimensions of help seeking, psychological interest, insight and change capacity positively was found to predict significantly. As adolescents' resilience, cognitive empathy and emotional empathy increase, their psychological mindedness also increases. Various recommendations are listed.

Keywords: adolescent, psychological mindedness, resilience, empathy

GİRİŞ

Çocuklukla yetişkinlik arasında geçişin yaşandığı ergenlik döneminde, bir yandan çocuksu yaşantılarını devam ettirmeye bir yandan da yetişkin rollerini üstlenmeye çalışan ergenler, yoğun stres ve kaygı yaşamakta ve bunların üstesinden gelmekte zaman zaman zorlanmaktadırlar. Dolayısıyla ergenlik döneminde psikolojik yardım alma gereksinimleri de artmaktadır. Ergenlerin yaşadıkları problemler veya problemlerinin üstesinden gelme durumlarında etkili olduğu düşünülen, bireyin kendisinin ve diğer kişilerin davranışlarını ve bunun nedenlerini anlamasına ilişkin bir yetisi olarak tanımlanan psikolojik zihinlilik kavramı başlangıçta, psikanalitik terapilere uygun olan bireyleri saptamak için kullanılmış ve psikanalitik bir yaklaşımla ele alınmıştır (Boylan, 2006). Ayrıca psikolojik zihinlilik kavramı, içebakış, öz-bilinç, içgörü, kendine odaklanma ve öz-farkındalık gibi kavramlarla alanyazında eş anlamlı olarak kullanılmıştır (McCallum ve Piper, 1996). Psikolojik zihinlilik kavramını ilk olarak, Tolar ve Reznikoff (1960), tutum ve davranışların altında yatan nedenleri anlama yeteneği olarak tanımlamışlardır. Hall (1992) ise psikolojik zihinliliği, bireylerin psikolojik süreçler, ilişkiler ve anlamlar ile ilgili duygusal ve bilişsel boyutlarda ilgi ve yeteneği olarak belirtmiştir. Conte ve diğerleri (1996), bireyin kendini ve başkalarını anlaması, başkalarının tutum ve davranışlarına yönelik ilgisi ve yeteneği olduğunu belirtmişler ve psikolojik zihinliliği kişinin kendisini gözlemlemesi ve başkalarını anlamaya yönelik bir yapı olarak ele almışlardır. Benzer şekilde Applebaum (1973) psikolojik zihinlilik kavramını, bireyin deneyimlerini ve davranışlarını anlamaları ve altında yatan sebepleri anlamak için düşünceler, duygular ve davranışlar arasındaki ilişkileri fark edebilme yeteneği olarak tanımlamıştır. Farber (1985), bu ilişkiyi, kendini olduğu kadar başkalarının düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını da içerecek şekilde genişletmiştir. Psikolojik zihinlilik ile ilgili sıralanan tanımlar incelendiğinde, psikolojik zihinliliğin bireyin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını anlamaya yönelik ilgiyle birlikte bir yeteneği de içeren bir kavram olduğu söylenebilir (Denizli vd., 2019).

Psikolojik zihinlilik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde psikolojik zihinlilik ile güvenli bağlanma, sosyallik, yaşantılara açıklık, duygusal durum (Beitel ve Cecero, 2003), öz-bilinç (Trudeau ve Reich, 1995), psikolojik yardım sürecinden yüksek düzeyde yararlanabilme (Conte vd., 1995), yaşam doyumu (Roxas, 2011) ve uyum (Roxas ve Glenwick, 2014) arasında pozitif; depresyon, somatizasyon, aleksitimi, kişiler arası çatışma, nörotizm, kaygı ve uyku bozuklukları (Beitel ve Cecero, 2003) ve olumsuz duygular (Roxas, 2011) arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca Beitel ve diğerleri (2004), yüksek düzeyde psikolojik zihinliliğe sahip kişilerin amaç yönelimli, esnek ve gerçekçi düşünme eğilimli olduklarını belirtmişlerdir. Hatcher ve diğerleri (1990), 5. 8. ve 12. sınıfta öğrenim gören üç grup ve toplam 60 kişi üzerinde çocuklarda ve ergenlerde soyut düşüncenin gelişimini inceledikleri araştırmada, psikolojik zihinlilik ile soyut düşüncenin, arasındaki ilişki karmaşık olmasına ve cinsiyete, yaşa göre değişmesine rağmen yaşla birlikte önemli ölçüde arttığını saptamışlardır.

Yetişkin gruplarda psikolojik zihinliliğin, ilgi ve içgörü olmak üzere iki alt boyutundan bahsedilmektedir (Nyklicek ve Denollet, 2009). Ergen örneğinde ise psikolojik zihinlilik değişim kapasitesi, psikolojik ilgi, psikolojik yardım arama ve içgörü olarak dört alt boyut ileri sürülmüştür (Uzun vd., 2020). Alanyazında bireyin içsel süreçleri ve psikolojik durumuna ilişkin farkındalığına yönelik ilgisi ve tüm bu süreçlerin farkına varmasına dair sahip olduğu yeteneğin içgörü ile sonuçlanacağı belirtilmiştir (Nyklicek ve Denollet, 2009). Psikolojik zihinliliğin değişim kapasitesi, duyguları anlamayı içerir. Lambert (1992), psikolojik zihinliliğin yardım arama alt boyutuna ilişkin danışanın sahip olduğu özelliklerin, psikolojik danışmadaki terapötik olmayan diğer özelliklerine göre psikolojik danışma sürecindeki en yüksek oranda değişimi açıkladığını ve bunun yanı sıra psikolojik yardım süreci sonrasında danışanda meydana gelen değişimin %40'ının da danışanın özelliklerine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Tarihsel olarak yaşam olaylarının arasındaki benzerliklere ve sembolik anlamlara duyarlılık, insan davranışı ve motivasyonlarına ilişkin merak ve başkaları için empati, duygusal durumları hakkındaki sezgiden oluşan psikolojik zihinlilik (Reiser, 1971), bireyin kendisinin ve başkalarının davranışlarının, düşüncelerinin ve duygularının anlamı ve motivasyonu üzerine

düşünme eğilimini içerir (Farber, 1985). Hatcher ve Hatcher (1997), empatinin psikolojik zihinliliğin önemli bir bileşeni olduğunu belirtmiştir. Psikolojik zihinliliğin öz farkındalık ve empatiyi içerdiğini, ancak psikolojik zihinliliğin bu parçaların toplamından daha büyük olduğunu ileri sürmüşlerdir. Psikolojik zihinlilik ile empati arasındaki bu ilişki düşünüldüğünde empatinin psikolojik zihinlilikle bir arada değişken olarak ele alınması önemli bulunmuştur.

Empati, 1970'lerden bu yana, bireyin karşısındaki kişinin belli bir duygusunu anlayabilmesi ve bu duyguya uygun tepkiler vermesi olarak tanımlanmaktadır (Batson vd., 1987). En geniş anlamıyla empati, bir bireyin diğerinin gözlemlenen deneyimlerine verdiği tepkileri ifade eder (Davis, 1983). Ayrıca empati, bireyin hem kendisini hem de karşısındaki kişiyi anlamasını içeren bir beceridir (Yüksel, 2009). Psikolojik zihinliliğin de duygu, düşünce ve davranışları anlamaya yönelik bir beceri olduğu düşünüldüğünde, empati ile psikolojik zihinlilik kavramları birbirine yakın ve ilişkili kavramlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca Yüksel, (2004), diğer kişiler tarafından anlaşılmanın ve önem verilmenin kişiyi rahatlattığını ve kendisini iyi hissetmesini sağladığını belirtmiştir. Empati kurulan kişi diğer insanlar tarafından kendisinin kabul edildiğini ve kendisine karşı hoşgörülü yaklaşıldığını fark ettiğinde, kendisine olan güveni artmakta ve zamanla kendisini engelleyen bazı olumsuz tutum ve davranışlarını bırakmaktadır (Dökmen, 1988). Ayrıca yüksek düzeyde empati becerisine sahip olan kişilerin ruhsal gelişimlerinin de olumlu olduğu belirtilmektedir (Kalliopuska, 1992). Psikolojik zihinliliği yüksek bireyler, kendi iç yaşamlarını gözlemlemeye ve yansıtmaya meyillidirler. Kendilerinin ve başkalarının deneyimlerinin anlamlarıyla ve eylemlerin motivasyonu ile ilgilenirler, kendilerini ve başkalarını anlamaya çalışırlar. Aynı zamanda, duygularını paylaşmanın, problemler hakkında konuşmanın önemli olduğunu düşünürler (Beitel vd., 2005).

Psikolojik zihinlilik, bireyin kalıpları ve dinamikleri gözlemlemesine, durumu geçmiş deneyimlerle karşılaştırmasına ve sonuçları tahmin etmesine olanak tanır. Ayrıca psikolojik zihinlilik, bir kişinin acil bir durumda dürtüsel veya düşüncesizce hareket etmesini engelleyebilecek yansıtıcı, analitik bir tutum anlamına gelir (Beitel vd., 2005). Benzer şekilde yılmazlık da bireyin olumsuz durumların üstesinden gelerek travmatik durumdan nasıl kurtulabildiği veya iyileşebildiği ile ilgilidir (Murphy, 1987). Yılmazlık bir kişilik özelliği olmamakla birlikte bireylerin yaşam tarzları ve yaşam tecrübelerinin etkileşimini içeren bir süreçtir (Karataş ve Tagay, 2021; Meredith vd., 2011). Rutter (1993) de yılmazlığın bireylerin sabit bir özelliği olmadığını belirtmekte, gelişimsel yaşam deneyimleriyle değiştiğini ve risk faktörlerine, zorluklara ve sosyal çevreye bağlı olduğunu savunmaktadır. Bonanno (2004), yılmazlığın, bireylerin zorluklarla karşılaştıklarında başarılı olmalarına yardımcı olabilecek, dayanıklılık, kendini geliştirme ve olumlu duygular dahil olmak üzere birden fazla yolu içerdiğini öne sürmektedir. Dolaylı olarak, olumsuz olaylara verilen bireysel tepkiler, kanıtlanabilir risklere maruz kalmanın doğası, yoğunluğu ve uzunluğu ile bireyin sahip olduğu psikolojik ve sosyal kaynaklar dahil olmak üzere bir dizi faktöre bağlıdır (Folkman ve Moskowitz, 2004; McKeeRyan vd., 2005). Yılmazlığa benzer şekilde psikolojik zihinliliği yüksek olan bireylerin acil durumlarda sakin ve dikkatli kalabildiklerini dolayısıyla, acil durumlarda ve genel olarak daha az sıkıntı yaşadıklarını göstermiştir (Beitel vd., 2005). Bütün bunlar yılmazlık ile psikolojik zihinlilik ilişkisini ve yılmazlığın psikolojik zihinlilikteki önemini açıklar niteliktedir.

Ergenlik dönemi hızlı geçişlerin yaşandığı, ergenlere birçok yeni görev ve sorumlulukların yüklendiği bir süreçtir. Bu süreçte, ergenlerin yaşadıkları problemleri fark etmeleri, değişimi kabullenmeleri ve uygun çözüm yolları bulmalarında, yardım arama becerilerini içeren psikolojik zihinlilik kavramı, etkili bir faktör olabilir. Ergenlerin psikolojik zihinlilik düzeylerinin belirlenmesi ve psikolojik zihinliliklerini etkileyebileceği düşünülen yılmazlık ve empati gibi özelliklerin belirlenmesinin ergenlere yönelik gelişimsel ve önleyici müdahaleler geliştirilmesi bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın alan yazın taraması kapsamında elde edilen çalışmalar incelendiğinde psikolojik zihinliliğin, empati ve yılmazlık ile birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ergenlerin psikolojik zihinlilik düzeylerinin daha iyi bir şekilde anlaşılabilmesi için empati ve yılmazlıkla birlikte ele alınmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca ergenlerin eğitim süreci içerisinde karşılaşmaları muhtemel

psikolojik sorunları fark etmeleri ve yardıma ulaşmaya yönelik harekete geçmeleri bakımından da önem arz etmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı ergenlerin yılmazlık ve empatilerinin psikolojik zihinliliklerini yordayıp yordamadığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problem cümlelerine yanıt aranmıştır:

1. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri psikolojik zihinliliklerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
2. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri psikolojik zihinliliğin alt boyutu olan yardım aramayı anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
3. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri psikolojik zihinliliğin alt boyutu olan psikolojik ilgilerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
4. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri psikolojik zihinliliğin alt boyutu olan içgörülerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
5. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri psikolojik zihinliliğin alt boyutu olan değişim kapasitelerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada, yordayıcı korelasyonel model kullanılmıştır. Yordayıcı korelasyonel model, bir veya birden fazla bağımsız değişkenin bağımlı değişkende meydana getirdiği değişikliklerin açıklanmasında kullanılır (Büyüköztürk vd., 2012). Yordayıcı korelasyonel desende değişkenler arasında ilişki aranmasının yanında bunun biraz daha ötesine geçilerek var olan ilişkiye dayalı tahmin etme işlemi yapılır. Ölçülen, değeri bilinen bir değişkenden yola çıkarak değeri bilinmeyen değişken tahmin edilmeye çalışılır. Burada bilinmeyen değişkeni tahmin edilmesine, yordanmasına yardımcı olan değişkene yordayıcı değişken, tahmin edilmeye çalışılan değişkene de ölçüt değişken adı verilir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

Katılımcı Bilgisi

Araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili Meram ilçesinde farklı liselerde öğrenime devam eden 208'i (35,8) erkek, 373'ü kız (%64,2) olmak üzere toplam 581 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde 7'sinin (%1,2) yaşının 13, 80'inin (%13,8) yaşının 14, 173'ünün (%29,8) yaşının 15, 146'sının (%25,1) yaşının 16, 152'sinin (%26,2) yaşının 17 ve 23'ünün (%4) yaşının 18 olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 232'si (%39,9) 9. sınıf, 145'i (%25,0) 10. sınıf, 165'i (%28,4) 11. sınıf ve 39'u (%6,7) 12. sınıftır.

Katılımcıların belirlenmesinde izlenen yöntem

Çalışma grubu uygun örneklem yolu ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme yolu, araştırmacının ulaşabileceği katılımcılara uygulama yapmasına imkân vermektedir (Balci, 2001). Çalışma grubu, veri toplayan araştırmacının çalıştığı kurumun bulunduğu Konya ili Meram ilçesinde bulunan yedi farklı Anadolu lisesinin beşinde eğitim gören öğrencilerde oluşmuştur. Araştırmacılar tarafından öncelikle Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izni alınmıştır. Ardından beş farklı Anadolu lisesinin yönetiminden izin alınarak sınıf ayrımı yapılmaksızın gönüllü katılımcılardan araştırmanın verileri toplanmıştır. Çalışma grubu katılımcı sayısının belirlenmesinde en çok kabul gören görüş madde sayısının en az 5 katı olması gerektiği (Tavşancıl, 2006) göz önüne alındığında, çalışma grubu katılımcı sayısının araştırmada kullanılan toplam madde sayısının (55 madde) yaklaşık 10 katı civarında olduğu ve bu sayının da istatistikî işlemler için yeterli olduğu söylenebilir. Ayrıca, çalışma grubu büyüklüğünün belirlenmesi amacıyla güç analizi yapılmıştır. Cohen (1988) tarafından korelasyonel analiz için düşük etkinin .10, orta etkinin .30 ve yüksek etkinin .35 olduğu belirtilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan güç analizinde, üç yordayıcı değişken için etki büyüklüğü .10, $\alpha=.05$ ve $1-\beta=.99$ belirlenmiş ve gerekli en az katılımcı sayısının 236 olması gerektiği belirlenmiştir. Bu bulguya göre araştırmanın çalışma grubunun gerekli olan en az katılımcı sayısının iki katı civarında olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları Ve Süreci

Araştırmaya başlanmadan önce, araştırmada kullanılan ölçme araçları için ölçek sahiplerinden e-posta yoluyla kullanım için gerekli izin alınmıştır. Veriler, ölçek uygulama için okul yönetiminden izin alınan beş farklı Anadolu lisesinde, boş derslerde çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerden, yaklaşık 15-20 dakika aralığında doldurulabilen uygulama formu ile araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır. Araştırmanın verileri, Ergenler İçin Psikolojik Zihinlilik Ölçeği, Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği ve Temel Empati Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Ayrıca katılımcıların cinsiyet, yaş ve sınıf bilgileri kişisel bilgi formunda yer almıştır.

Ergenler için psikolojik zihinlilik ölçeği

Ölçek, Uzun ve diğerleri (2020) tarafından ergenlerin psikolojik zihinliliklerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek, psikolojik ilgi, psikolojik yardım arama, değişim kapasitesi ve içgörü olmak üzere dört alt boyuttan oluşan, 5'i ters olarak puanlanan toplam 20 maddelik ve toplam puanı alınabilen 5'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Psikolojik yardım arama, bireyin psikolojik yardıma karşı olumlu bir tutuma sahip olduğunu ve psikolojik yardım almanın kendi ruhsal sağlığına olumlu yönde katkı sunacağına inandığını göstermektedir. Psikolojik ilgi, bireyin kendisinin ve çevresindekilerin yaşadığı psikolojik süreçlere yönelik duyduğu ilgiyi ifade etmekle birlikte bireyin psikoloji bilimine duyduğu entelektüel merakı da kapsamaktadır. İçgörü, bireyin kendisini, hislerini ve neyi neden yaptığını anlayabilmeye yönelik yetisini göstermektedir. Değişim kapasitesi, bireyin içinde bulunduğu durumu kabul ederek, sorunlarını çözmek için gerekli olan değişime yönelik açıklığını, isteğini ve yatkınlığını ortaya koymaktadır.

Ölçekten alınabilecek puan 20 ile 100 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın artması, ergende psikolojik zihinliliğin yükseldiğini, yani yardım arama, psikolojik içgörü ve değişim kapasitelerinde artış olduğunu göstermektedir. Ölçeğin açılıcı faktör analizi sonuçları, toplam varyansın %50.95'ini açıklayan dört faktörlü bir yapısı olduğunu göstermiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda model uyum değerlerinin iyi olduğu belirlenmiştir ($X^2/sd=1.51$, $RMSEA=.045$, $CFI=.96$, $IFI=.96$, $RFI=.91$, $NFI=.90$, $NNFI=.96$). Ölçeğin güvenilirlik çalışması kapsamında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı değerleri .74 ile .85 arasında değişmektedir. İki yarıya bölme güvenilirlik analizi değerleri .75 ile .84 arasında değişmektedir. Ölçeğe ilişkin test tekrar test güvenilirlik analizi değerleri .72 ile .85 arasında bulunmuştur. Mevcut araştırma verileri ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach alfa değeri hesaplanmış ve yardım arama boyutunda .81, psikolojik ilgi boyutunda .62, içgörü boyutunda .84, değişim kapasitesi boyutunda .77 ve ölçeğin bütünü için .85 olarak bulunmuştur. Ayrıca mevcut araştırma verileri ile alanyazın doğrultusunda (Cronbach vd., 1965; Tan, 2009) ölçeğin tabakalı alfa katsayısı da incelenmiş ve ölçeğin tabakalı alfa katsayısı $\alpha=.78$ olarak bulunmuştur.

Temel empati ölçeği

Jolliffe ve Farrington (2006) tarafından ergenlerin empati düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen Temel Empati Ölçeği, Topcu ve diğerleri (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin 9 maddesi bilişsel boyutu, 11 maddesi duygusal boyutu ölçmektedir. Ölçek 20 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir ve toplam puan alınabilmektedir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda model uyum değerlerinin iyi olduğu belirlenmiştir ($GFI=.88$, $AGFI=.84$ ve $RMSEA=.07$). Güvenirlik analizi için Cronbach alfa katsayıları incelenmiş ve duygusal empati alt boyut için .76, bilişsel empati alt boyut için .80 olduğu belirlenmiştir. Mevcut araştırma verileri ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach alfa değerleri hesaplanmış, duygusal boyut için .81, bilişsel boyut için .78 ve ölçeğin bütünü için .83 olarak bulunmuştur. Ayrıca mevcut araştırma verileri ile alanyazın doğrultusunda (Cronbach vd., 1965; Tan, 2009) ölçeğin tabakalı alfa katsayısı da incelenmiş ve ölçeğin tabakalı alfa katsayısı $\alpha=.79$ olarak bulunmuştur.

Çocuk ve genç psikolojik sağlık ölçeği

Çocuk ve ergenlerin psikolojik sağlamlığının ölçülmesi amacıyla Liebenberg ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin 28 maddelik orijinal formu, üç alt ölçek ve sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 12 maddelik kısa form çalışması Liebenberg ve diğerleri (2013), Türk kültürüne uyarlama çalışması ise Arslan (2015) tarafından ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Ölçek, 5' li likert tipinde ve 12 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğe ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonucunda, toplam varyansın %51.28'ini açıklayan tek boyutlu bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir. Yapılan DFA sonucunda ise ($\chi^2/sd=2.03$; CFI=.97, IFI=.97, NFI=.94) modelin iyi uyum gösterdiği bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik analizi kapsamında hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .91 olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada araştırmının verileri ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach alfa değeri hesaplanmış ve .82 bulunmuştur.

Verilerin analizi

Veri analizi sürecinde öncelikle veri setinin tek değişkenli ve çok değişkenli normallik analizleri yapılmıştır. Tek değişkenli uç değerler z puanları aracılığıyla incelenmiş, örneklem sayısı 100'ün üzerinde olduğundan z puanlarının referans aralığı -4.00 ile +4.00 arası olarak ele alınmış ve bu aralık dışında kalan veriye rastlanılmamıştır (Mertler, ve Vannatta, 2016). Çoklu doğrusal regresyon analizinde kullanılan değişkenlerin çok değişkenli uç değerlerin belirlenmesinde Mahalanobis uzaklıkları incelenmiş ve herhangi bir uç değer içeren veriye rastlanılmamıştır. Veri setinin homojen bir dağılımının olup olmadığı basıklık-çarpıklık değerleri ile incelenmiştir. Hair ve diğerlerine (2009) göre normallik referans aralığının .01 anlamlılık düzeyi için (-+2.58), .05 anlamlılık düzeyi için (-+1.96) aralığında olması gerekmektedir. Yapılan çarpıklık ve basıklık analizleri sonucunda çarpıklık değerlerinin -1.02 ile -.35 aralığında olduğu, basıklık değerlerinin ise -.59 ile .80 aralığında olduğu, veri setinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca yapılan korelasyon analizi ile veri setinde çoklu bağlantı problemi olmadığı belirlenmiş olup değişkenler arasında orta düzeyde ilişki olduğu, değişkenler arasında .90 ve üzerinde ilişki olmadığından çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığı söylenebilir (Çokluk vd., 2014). Ayrıca, her bir çoklu doğrusal regresyon modeli için Durbin Watson katsayısı hesaplanmış ve sırasıyla 1.83, 1.71, 1.95, 1.87 ve 1.91 olarak bulunmuştur. Durbin Watson testi, hataların ilişkisiz olup olmadığının belirlenmesinde kullanılmakta olup Tabachnick ve diğerleri (2007)'ne göre referans aralığı 1.50 ile 2.50 arasında olması gerektiği belirtilmektedir. Bulunan değerlerin kabul edilebilir referans aralığında olduğu söylenebilir. Yordayıcı değişkenlerin arasında çoklu bağlantı problemi olup olmadığının belirlenmesi amacıyla VIF değerleri incelenmiş ve yordayıcı değişkenlere ait VIF değerleri sırasıyla .90, .85 ve .85 olduğu, tolerans değerlerinin ise sırasıyla 1.11, 1.17 ve 1.18 olduğu görülmüştür. Her bir değişkenin VIF değernin 10'dan küçük, tolerans değerlerinin ise .10'dan büyük olduğundan değişkenler arası çoklu bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi .05 olarak ele alınmıştır.

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanması, uygulanması, verilerin toplanması, verilerin analizinden raporlanmasına kadar tüm süreç boyunca "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gereken tüm kurallara uygun şekilde araştırma süreci yürütülmüştür. Yönergenin ikinci kısmında "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Verilerin toplanması aşamasında öncelikle, veri toplama araçlarının kullanımı için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan araştırmacılardan e-mail yoluyla gerekli izinler alınmıştır. Daha

sonra Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Ardından, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören ergenlerden veri toplamak için, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izni alınmıştır. Daha sonra ortaöğretim kurumlarının yöneticilerinden izin alınarak, veli onam formu ile araştırma verileri toplanmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 06.01.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: GO 2021/56

BULGULAR

Regresyon analizi öncesinde, çoklu bağlantı problemi olup olmadığını belirlenmesi için değişkenler arası korelasyonlar Pearson korelasyon katsayısı kullanılarak incelenmiştir. Değişkenler arası korelasyon değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Psikolojik Zihinlilik	1							
2.Yardım Arama	.79**	1						
3.Psikolojik İlgi	.61**	.36**	1					
4.İçgörü	.79**	.49**	.52**	1				
5.Değişim Kapasitesi	.63**	.37**	.04	.24**	1			
6.Yılmazlık	.52**	.45**	.04	.41**	.49**	1		
7.Bilişsel Empati	.35**	.22**	.30**	.34**	.15**	.25**	1	
8.Duygusal Empati	.44**	.42**	.28**	.29**	.26**	.26**	.35**	1

Tablo 1'de görüldüğü üzere, ergenlerin psikolojik zihinlilikleri ile yılmazlık ($r=.512$, $p<.01$), bilişsel empati ($r=.35$, $p<.01$) ve duygusal empatileri ($r=.44$, $p<.01$) arasında orta düzeyde ($.30<r<.70$), pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Ergenlerin yardım arama puanları ile yılmazlık ($r=.45$, $p<.01$) ve duygusal empatileri ($r=.42$, $p<.01$) arasında orta düzeyde ($.30<r<.70$), pozitif yönde anlamlı düzeyde, bilişsel empatileri ($r=.22$, $p<.01$) arasında zayıf düzeyde ($.00<r<.30$), pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenlerin psikolojik ilgileri ile bilişsel empati ($r=.30$, $p<.01$) ve duygusal empatileri ($r=.28$, $p<.01$) arasında zayıf düzeyde ($.00<r<.30$), pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkiler bulunurken; psikolojik ilgileri ile yılmazlıkları ($r=.04$, $p>.05$) arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır. Ergenlerin içgörülerini ile yılmazlık ($r=.408$, $p<.01$) ve bilişsel empatileri ($r=.34$, $p<.01$) arasında orta düzeyde ($.30<r<.70$), pozitif yönde anlamlı düzeyde, duygusal empatileri ($r=.29$, $p<.01$) arasında zayıf düzeyde ($.00<r<.30$), pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir. Ergenlerin değişim kapasiteleriyle yılmazlıkları ($r=.49$, $p<.01$) arasında orta düzeyde ($.30<r<.70$), pozitif yönde anlamlı düzeyde, duygusal empati ($r=.260$, $p<.01$) ve bilişsel empatileri ($r=.15$, $p<.01$) arasında zayıf düzeyde ($.00<r<.30$), pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular, oluşturulan her bir modelde, değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisinin, .90 ve üzerinde olmadığından çoklu doğrusal bağlantı problemi teşkil edecek düzeyde olmadığını göstermektedir (Çokluk vd., 2014).

Ergenlerin yılmazlık, bilişsel ve duygusal empatilerinin, psikolojik zihinlilik ile psikolojik zihinliliğin alt boyutları olan yardım arama, psikolojik ilgi, içgörü ve değişim kapasitelerini ne ölçüde yordadıklarının etraflıca belirlenmesi amacıyla psikolojik zihinliliğin hem toplam puanı ile

hem de alt boyutlarının bağımlı değişken olarak ele alındığı beş farklı regresyon modeli kurularak çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizlerine ilişkin bulgular Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6'da sunulmuştur. Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatilerinin psikolojik zihinliliklerini ne ölçüde yordadığı ile ilgili çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Ergenlerin Yılmazlık, Bilişsel Empati ve Duygusal Empatilerinin Psikolojik Zihinliliklerini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	R	,R ²	F	B	SE(B)	β	r _{partial}	t	p
Sabit				.77	.17			10.57**	.00
Yılmazlık			122.15	.37	.03	.41	-.08	1.87**	.00
Bilişsel Empati	.62	.39	8	.16	.04	.15	.24	5.84**	.00
Duygusal Empati				.23	.03	.28	.20	4.96**	.00

Tablo 2'de yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin birlikte, ergenlerin psikolojik zihinliliklerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir (R=.62, R²=.39, F(3-577)= 122.158, p<.01). Modelde yer alan yordayıcılar, ergenlerin psikolojik zihinlilik varyansının %38.50'sini açıklamaktadır (Psikolojik zihinlilik= 0.17+ 0.37*Yılmazlık+0.16*Bilişsel empati+ 0.23*Duygusal empati). Bununla birlikte yordayıcı değişkenlerin t değerleri, tek tek ele alınıp incelendiğinde, yılmazlık (t=-1.87, p<.01), bilişsel empati (t=5.84, p<.01) ve duygusal empatinin (t=4.96, p<.01) ergenlerin psikolojik zihinlilikleri üzerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları görülmektedir. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik zihinlilikleri de artmaktadır. Değişkenler arası kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde, yılmazlık için -.08, bilişsel empati için .27 ve duygusal empati için .20 olduğu görülmektedir. Yordayıcı değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayıları incelendiğinde, ergenlerin psikolojik zihinlilikleri üzerinde görece önem sıralarının; yılmazlık (β=.41), duygusal empati (β=.28) ve bilişsel empati (β=.15) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ergenlerin yılmazlıkları 1 puan arttığında, psikolojik zihinlilik puanında .41, duygusal empatileri 1 puan arttığında, psikolojik zihinlilik puanında .28 ve bilişsel empatilerinde 1 puanlık artış, psikolojik zihinlilik puanında .15 puanlık artışa neden olacağı söylenebilir.

Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatilerinin psikolojik zihinlilik alt boyutu olan yardım arama eğilimlerini ne ölçüde yordadığına ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Ergenlerin Yılmazlık, Bilişsel Empati ve Duygusal Empatilerinin Psikolojik Zihinlilik Alt Boyutu Olan Yardım Arama Eğilimlerini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	F	B	SE(B)	β	r _{partial}	t	p
Sabit				.10	.27			.35**	.73
Yılmazlık			82.549	.48	.05	.36	.38	9.78**	.00
Bilişsel Empati	.55	.30		.03	.06	.02	.02	.55	.58
Duygusal Empati				.39	.05	.32	.33	8.49**	.00

Tablo 3 incelendiğinde, yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, değişkenlerin, ergenlerin yardım arama eğilimlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir (R=.55, R²=.30, F(3-577)= 82.549, p<.01).

Zeynep Karataş, Osman Cırcır, Özlem Tagay

Ergenlerde psikolojik zihinliliğin yordayıcısı olarak yılmazlık ve empati

Modelde yer alan yordayıcılar, ergenlerin yardım arama eğilimi varyansının %29.70'ini açıklamaktadır (Yardım arama= $0.10 + 0.48 \cdot \text{Yılmazlık} + 0.03 \cdot \text{Bilişsel empati} + 0.29 \cdot \text{Duygusal empati}$). Bununla birlikte yordayıcı değişkenlerin t değerleri, tek tek ele alınıp incelendiğinde, yılmazlığın ($t=9.78, p<.01$) ve duygusal empatinin ($t=8.49, p<.01$) ergenlerin yardım arama eğilimlerini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadıkları görülmektedir. Bilişsel empatinin ($t=0.55, p>.05$) ise ergenlerin yardım arama eğilimlerini anlamlı şekilde yordamadığı bulunmuştur. Ergenlerin yılmazlık ve duygusal empatileri arttıkça, yardım arama eğilimleri de artmaktadır. Değişkenler arası kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde, yılmazlık için .38, bilişsel empati için .02 ve duygusal empati için .33 olduğu görülmektedir. Yordayıcı değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayıları incelendiğinde, ergenlerin yardım arama eğilimleri üzerinde görece önem sıralarının; yılmazlık ($\beta=.36$) ve duygusal empati ($\beta=.32$) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ergenlerin yılmazlıkları 1 puan arttığında, yardım arama puanında .36 ve duygusal empatileri 1 puan arttığında, yardım arama puanında .32 puanlık artışa neden olacağı söylenebilir.

Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatilerinin psikolojik zihinlilik alt boyutu olan psikolojik ilgilerini ne ölçüde yordadığına ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Ergenlerin Yılmazlık, Bilişsel Empati ve Duygusal Empatilerinin Psikolojik Zihinlilik Alt Boyutu Olan Psikolojik İlgilerini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	R	,R ²	F	B	SE(B)	β	r _{partial}	t	p
Sabit				2.41	.23			10.57**	.00
Yılmazlık				-.08	.04	-.08	-.08	-1.87	.06
Bilişsel Empati	.36	.12	28.249	.30	.05	.25	.24	5.84**	.00
Duygusal Empati				.19	.04	.21	.20	4.96**	.00

Tablo 4'te yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin birlikte, ergenlerin psikolojik ilgilerini anlamlı düzeyde yordadığı ve kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir ($R=.36, R^2=.12, F(3-577)=28.249, p<.01$). Modelde yer alan yordayıcılar, ergenlerin psikolojik ilgi varyansının %12.40'ını açıklamaktadır (Psikolojik ilgi= $2.41 + (-0.08) \cdot \text{Yılmazlık} + 0.30 \cdot \text{Bilişsel empati} + 0.19 \cdot \text{Duygusal empati}$). Bununla birlikte yordayıcı değişkenlerin t değerleri, tek tek ele alınıp incelendiğinde, bilişsel empatinin ($t=5.84, p<.01$) ve duygusal empatinin ($t=4.96, p<.01$) ergenlerin psikolojik ilgilerini pozitif yönde yordadıkları görülmektedir. Yılmazlığın ($t=-1.87, p>.05$) ise ergenlerin psikolojik ilgileri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Ergenlerin bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik ilgileri de artmaktadır. Değişkenler arası kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde, yılmazlık için -.08, bilişsel empati için .24 ve duygusal empati için .20 olduğu görülmektedir. Yordayıcı değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayıları incelendiğinde, ergenlerin psikolojik ilgileri üzerinde görece önem sıralarının; bilişsel empati ($\beta=.25$) ve duygusal empati ($\beta=.21$) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ergenlerin bilişsel empatileri 1 puan arttığında, psikolojik ilgi puanında .25 ve ergenlerin duygusal empatilerinde 1 puanlık artış, psikolojik ilgi puanında .21 puanlık artışa neden olacağı söylenebilir.

Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatilerinin psikolojik zihinlilik alt boyutu olan içgörülerini ne ölçüde yordadığına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Ergenlerin Yılmazlık, Bilişsel Empati ve Duygusal Empatilerinin Psikolojik Zihinlilik Alt Boyutu Olan İçgörülerini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	R	,R ²	F	B	SE(B)	β	r _{partial}	t	p
Sabit				.33	.28			1.17	.24
Yılmazlık				.42	.05	.32	.33	8.35**	.00
Bilişsel Empati	.49	.24	61.500	.34	.06	.22	.22	5.48**	.00
Duygusal Empati				.16	.05	.13	.14	3.40**	.00

Tablo 5'te yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin birlikte, ergenlerin içgörülerini anlamlı düzeyde yordadığı ve kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir (R=.49, R²=.24, F(3-577)= 61.500, p<.01). Modelde yer alan yordayıcılar, ergenlerin içgörü varyansının %23.80'ini açıklamaktadır (İçgörü= 0.33+ 0.42*Yılmazlık+0.34*Bilişsel empati+ 0.16*Duygusal empati). Bununla birlikte yordayıcı değişkenlerin t değerleri, tek tek ele alınıp incelendiğinde, yılmazlığın (t=8.35, p<.01), bilişsel empati (t=5.48, p<.01) ve duygusal empatinin (t=3.40, p<.01) ergenlerin içgörülerini üzerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları görülmektedir. Ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, içgörülerini de artmaktadır. Değişkenler arası kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde, yılmazlık için .33, bilişsel empati için .22 ve duygusal empati için .14 olduğu görülmektedir. Yordayıcı değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayıları incelendiğinde, ergenlerin içgörülerini üzerinde görece önem sıralarının; yılmazlık (β=.32), bilişsel empati (β=.22) ve duygusal empati (β=.13) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ergenlerin yılmazlıkları 1 puan arttığında, içgörü puanında .32, bilişsel empatileri 1 puan arttığında, içgörü puanında .22 ve ergenlerin duygusal empatilerinde 1 puanlık artış, içgörü puanında .13 puanlık artışa neden olacağı söylenebilir.

Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatilerinin psikolojik zihinlilik alt boyutu olan değişim kapasitelerini ne ölçüde yordadığına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Ergenlerin Yılmazlık, Bilişsel Empati ve Duygusal Empatilerinin Psikolojik Zihinlilik Alt Boyutu Olan Değişim Kapasitelerini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	R	,R ²	F	B	SE(B)	β	r _{partial}	t	p
Sabit				.27	.30			.88	.38
Yılmazlık			65.88	.64	.05	.45	.44	11.92**	.00
Bilişsel Empati	.51	.25	1	-.03	.07	-.01	-.01	-.35	.73
Duygusal Empati				.19	.05	.15	.16	3.77**	.00

Tablo 6'da görüldüğü üzere çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, tüm değişkenlerin birlikte, ergenlerin değişim kapasitelerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu bulunmuştur (R=.51, R²=.25, F(3-577)= 65.88, p<.01). Modelde yer alan yordayıcılar, ergenlerin değişim kapasitesi varyansının %25.10'unu açıklamaktadır (Değişim kapasitesi= 0.27+ 0.64*Yılmazlık+(-0.02)*Bilişsel empati+ 0.19*Duygusal empati). Bununla birlikte yordayıcı değişkenlerin t değerleri, tek tek ele alınıp incelendiğinde, yılmazlığın (t=11.92, p<.01) ve duygusal empatinin (t=3.77, p<.01) ergenlerin değişim kapasitelerini üzerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları görülmektedir. Bilişsel empatinin (t=-.35, p>.05) ise ergenlerin değişim kapasitelerini üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Ergenlerin yılmazlık ve duygusal empatileri arttıkça, değişim kapasiteleri de artmaktadır. Değişkenler arası kısmi korelasyon katsayıları

Zeynep Karataş, Osman Cırcır, Özlem Tagay

Ergenlerde psikolojik zihinliliğin yordayıcısı olarak yılmazlık ve empati

incelendiğinde, yılmazlık için .44, bilişsel empati için -.01 ve duygusal empati için .16 olduğu görülmektedir. Yordayıcı değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayılarına göre ergenlerin değişim kapasiteleri üzerinde görece önem sıralarının; yılmazlık ($\beta=.45$) ve duygusal empati ($\beta=.15$) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ergenlerin yılmazlıkları 1 puan arttığında, değişim kapasitesi puanında .45 ve duygusal empatileri 1 puan arttığında, değişim kapasitesi puanında .15 puanlık artışa neden olacağı söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ergenlerin psikolojik zihinlilikleri ile yılmazlık ve empatileri arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda beş farklı çoklu doğrusal regresyon analizi modeli kurulmuş ve ergenlerin psikolojik zihinlilikleri ve psikolojik zihinliliğin alt boyutları olan yardım arama, psikolojik ilgi, içgörü ve değişim kapasitelerinin tahmin edilmesinde hangi değişkenlerin ne oranda ve ne yönde rolü olduğu ayrı ayrı belirlenmiştir.

Birinci regresyon analizinde, ergenlerin psikolojik zihinliliklerinin yordayıcıları tespit edilmiştir. Bu regresyon analizi bulgularına göre yılmazlığın, bilişsel empati ve duygusal empatinin ergenlerin psikolojik zihinlilikleri üzerinde, pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları tespit edilmiştir. Hatcher ve Hatcher (1997) empatinin psikolojik zihinliliğin önemli bir bileşeni olduğunu savunurlar. Beitel ve diğerleri (2005) 103 lisans öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda, araştırmanın bu bulgusuna paralel olarak bilişsel empati ve duygusal empatinin psikolojik zihinliliğin pozitif yordayıcıları olduğu sonucunu bulmuşlardır. Bu bulgulara göre ergenlerin yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik zihinlilikleri de artmaktadır.

Birinci regresyon analizinin bir diğer bulgusu olarak yılmazlığın, ergenlerin psikolojik zihinliliklerini, anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Faure (2014) kariyer geçiş başarısının iyileştirilmesi üzerine yaptığı çalışmada, yeniden istihdam edilebilirlik saygısı ile iş anlayışı arasındaki ilişkide, psikolojik zihinlilik, yılmazlık ve öz yeterliliğin aracı rolü incelenmiş olup, araştırmanın temel bulgularının yanı sıra psikolojik zihinlilik ile yılmazlık arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğunu belirlemiştir. Faure'nin bu bulgusu araştırmamızda elde ettiğimiz psikolojik zihinlilik ile yılmazlık arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu bulgusunu destekler niteliktedir. Richardson'ın (2002) yılmazlığı kendi psikolojik kökeninde değerlendirir ve bu süreçleri anlamının daha derin ve etkili bir iyileşme sağlayabileceğini belirtir. Benard'a (1991) göre yılmaz bireylerin özelliklerini, başkalarından olumlu tepkiler alma, başkalarına karşı empatik ve sevecen olma, kendisi ile ilgili espri anlayışına sahip olma, iyi düzeyde iletişim becerilerine sahip olma ve bağımsız hareket etme yeteneği olarak sıralanmaktadır. Dolayısıyla, bireyin kendisine ve çevresindekilerle ilgi ve davranışları içeren yılmazlık, yardım arama ve duygu, düşünce davranışlarını anlama yeteneği ve ilgisini ifade eden psikolojik zihinliliği etkili olabilir.

Yapılan ikinci regresyon analizinde, ergenlerin yardım arama eğilimlerinin yordayıcıları tespit edilmiştir. Bu regresyon analizi bulgularına göre yılmazlığın ve duygusal empatinin ergenlerin yardım arama eğilimlerinin pozitif yönde anlamlı birer yordayıcısı oldukları bulunmuştur. Ergenlerin yılmazlık ve duygusal empatileri arttıkça, yardım arama eğilimleri de artmaktadır. Alan yazında araştırma bulgumuza paralel sonuç içeren, Compton ve diğerleri (2011) yaptıkları araştırmada, ilgi, içgörü ve psikolojik zihinlilik ile empati arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki tespit etmişlerdir. Empatik bakış açısı, kişinin kendi ve başkalarının duygu ve eylemlerini iyi anlaması, sorunların tartışılmasını içeren kişilerarası iletişime aktif katılım, psikolojik zihinliliğin alt boyutlarından deneme istekliliği kendini ve başkalarını anlamak ve kişinin sorunlarını tartışmanın yararlarına inanmaya karşılık gelir (Karyagina ve Chumakova, 2018).

Yapılan üçüncü regresyon analizinde, ergenlerin psikolojik ilgilerinin yordayıcıları tespit edilmiştir. Bu regresyon analizi bulgularına göre bilişsel empatinin ve duygusal empatinin ergenlerin yardım arama eğilimlerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları tespit edilmiştir. Ergenlerin bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik ilgileri de

artmaktadır. Birey, karşısındaki kişiyle empati kurduğunda, karşısındaki kişinin ne düşündüğü ve hissettiği hakkında bir şeyler öğrenir. Böylece empati, bilişsel ve duygusal süreçler aracılığıyla karşısındaki kişinin düşüncelerine ve duygularına erişim sağlar. Başkasının psikolojik süreçlerini gözlemleyen yüksek psikolojik zihinliliğe sahip birey, bu süreçlerin kökenleri, sürdürme stratejileri ve işlevleri hakkında varsayımda bulunma, yani bunlar hakkında psikolojik olarak düşünme pozisyonundadır. Empatik olarak türetilmiş bilgiler olmadan, kişinin psikolojik formülasyonları en iyi ihtimalle tahminden ibaret olacaktır (Karyagina ve Chumakova, 2018). Mutluluk, huzur, aşk, gurur ve ilgi gibi pozitif duyguların bireylerin algı, dikkat, esneklik ve yaratıcı düşünce yeteneği gibi psikolojik kaynaklarını geliştirdiği ve yılmaz bireylerde gelişen bu kişisel özelliklerle birlikte bireylerin olumsuz etkilerine karşı koyabilme, zorlu yaşantılara dayanabilme ve direnebilmesinin de gelişeceği kabul edilmektedir (Fredrickson, 2001). Bu bağlamda, yılmazlığı yüksek olan bireylerin psikolojik ilgileri de yüksek olabilir.

Yapılan dördüncü regresyon analizinde, ergenlerin içgörülerinin yordayıcıları tespit edilmiştir. Bu regresyon analizi bulgularına göre yılmazlığın, bilişsel empati ve duygusal empatinin ergenlerin içgörülerini üzerinde, pozitif yönde, anlamlı birer yordayıcı oldukları bulunmuştur. Araştırmamızın bu bulgusu alanyazın ile paralellik göstermektedir. Compton ve diğerleri (2011), yaptıkları araştırmada, araştırmanın bu bulgusuna paralel olarak ilgi, içgörü ve psikolojik zihinlilik ile bilişsel ve duygusal empati arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulmuşlardır. Kaya ve diğerleri (2021) yürüttükleri bir araştırma sonucunda, içgörü ile yılmazlık arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, yaşam boyunca karşılaşılan stresli durumlarla baş etmede önemli bir yeri olan yılmazlığın, yapısal açıdan çözüm sürecine dair içgörü barındırdığı (Darvishzadeh ve Bozorgi, 2016) ve duygulara, işlevsel ya da çarpıtılmış düşüncelere, sorunlara yönelik bir içgörü geliştirmenin, yılmazlığın gelişmesi için önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir (Jackson vd., 2007).

Yapılan beşinci regresyon analizinde, ergenlerin değişim kapasitelerinin yordayıcıları tespit edilmiştir. Bu regresyon analizi bulgularına göre yılmazlığın ve duygusal empatinin ergenlerin değişim kapasiteleri üzerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı oldukları bulunmuştur. Ergenlerin yılmazlık ve duygusal empatileri arttıkça, değişim kapasiteleri de artmaktadır. Karyagina ve Chumakova (2018), 126 öğrenci üzerinde, gizli profil analizi yöntemine dayanarak, empati, aleksitimi ve psikolojik zihinlilik profili olmak üzere üç tür tanımlamışlar ve anova analizi ile profilleri karşılaştırmışlardır. Bu analizler sonucunda değişim kapasitesi ile bilişsel ve duygusal empati arasında anlamlı ilişki bulmuşlardır. Empatinin yüksek gelişiminin, değişime hazır olma ve yeni deneyimlere ve fikirlere açıklığın geliştirilmesine (değişim kapasitesine) katkıda bulunan faktörler arasında olabileceğini belirtmişlerdir. Yılmaz bireyler, stresli olayları iyimser, neşeli ve enerjik bir şekilde değerlendirmeye eğilimli, meraklı, yeni deneyimlere açık ve olumlu duygular ile karakterize edilirler (Block ve Kremen, 1996; Klohnen, 1996). Rutter (1993), yılmazlığın bireylerin sabit bir özelliği olmadığını, gelişimsel yaşam deneyimleriyle değiştiğini ve risk faktörlerine, zorluklara ve sosyal çevreye bağlı olduğunu savunur. Bu bağlamda, yılmazlığın değişimi içerdiği ve psikolojik zihinliliğin alt boyutu olan değişim kapasitesi ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre yılmazlığın ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından yardım arama, içgörü ve değişim kapasitesini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı; bilişsel empatinin ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından psikolojik ilgi ve içgörülerini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı; duygusal empatinin ise ergenlerin psikolojik zihinliliklerini ve psikolojik zihinlilik alt boyutlarından yardım arama, psikolojik ilgi, içgörü ve değişim kapasitesini pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ergenlerin, yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatileri arttıkça, psikolojik zihinlilikleri de artmaktadır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara ilişkin öneriler şu şekilde sıralanabilir;

Ergenlerin psikolojik zihinliliklerini yordayıcıları olan yılmazlık, bilişsel empati ve duygusal empatinin belirlenmesi, ergenlere yönelik psikolojik zihinlilik çalışmalarında önemli bir referans

olabilir. Bu doğrultuda ergenlere yönelik yapılacak olan güçlendirici çalışmalarda, yılmazlık, bilişsel ve duygusal empatiye yer verilebilir.

Ulaşılan bulguların benzer araştırmalarla desteklenmesi, ergenlerin psikolojik zihinliliklerinin açıklanan varyansını artırmak için bilinçli farkındalık, bilişsel esnek vb. değişkenleri de araştırmalara dahil edilerek yeni çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışma nicel bir çalışmadır. Yeni çalışmalarda nicel yöntem ile veri toplanarak elde edilen araştırma bulguları, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak desteklenip zenginleştirilebilir ya da sadece nitel araştırma yöntemi kullanılarak ergenlerin psikolojik zihinlilikleri derinlemesine incelenebilir.

Yapılacak olan yeni çalışmalarda ortaokul, üniversite öğrencileri ve yetişkin grupları gibi farklı örneklem grupları ile gerçekleştirilebilir ve gelişim dönemleri açısından karşılaştırmalar yapılabilir.

Ergenlerin psikolojik zihinlilikleri, içgörülerini, psikolojik ilgileri, yardım arama eğilimleri ve değişim kapasitelerinin, özellikle ortaöğretim kurumlarında görevli okul psikolojik danışmanları tarafından güçlendirilip desteklenmesine yönelik olarak önleyici ve müdahale edici psikoeğitim çalışmaları yapılması ve bu çalışma modülleri arasında yılmazlık, bilişsel ve duygusal empatinin desteklenmesine yönelik içeriklere yer verilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Bu araştırmada çalışma grubu kullanılmıştır. Dolayısı ile sonuçlar benzer gruplarda değerlendirilmelidir. Çalışmada katılımcılara ilişkin aile koşulları, ekonomik durum, kardeş sayısı, anne baba eğitim düzeyi ve benzeri bağımsız değişkenler dikkate alınmamıştır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın yazarları araştırmanın tüm süreçlerine eşit derecede katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 06.01.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: GO 2021/56

KAYNAKÇA

- Applebaum, S. A. (1973). Psychological-mindedness: Word, concept, and essence. *International Journal of Psychoanalysis*, 54(1), 35-46.
- Arslan, G. (2015). Çocuk ve genç psikolojik sağlık ölçeği'nin psikometrik özellikleri: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 1 (16): 1-12. <https://doi.org/10.12984/eed.23397>
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem teknik ve ilkeler* (10. baskı). PegemA Yayıncılık.
- Batson, C. D., Fullz, J., & Schoenrade, P. A. (1987). Distress and empathy: two qualitatively distinct vicarious emotions with different motivational consequences. *Journal of Personality*, 55(1), 19-39. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1987.tb00426.x>
- Beitel, M., & Cecero, J. J. (2003). Predicting psychological mindedness from personality style and attachment security. *Journal of Clinical Psychology*, 59(1), 163-172. <https://doi.org/10.1002/jclp.10125>
- Beitel, M., Ferrer, E., & Cecero, J. J. (2004). Psychological mindedness and cognitive style. *Journal of Clinical Psychology*, 60(6), 567-582. <https://doi.org/10.1002/jclp.20095>
- Beitel, M., Ferrer, E., & Cecero, J. J. (2005). Psychological mindedness and awareness of self and others. *Journal of Clinical Psychology*, 61, 739-750. <https://doi.org/10.1002/jclp.20095>
- Benard, B. (1991). *Fostering resiliency in kids: Protective factors in the family, school and community*, OR: Northwest Regional Educational Laboratory, Portland.
- Block, J., & Kremen, A. M. (1996). IQ and ego-resiliency: Conceptual and empirical connections and separateness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(2), 349-61. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.2.349>
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American Psychologist*, 58(1), 20-28. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.59.1.20>
- Boylan, M. B. (2006). *Psychological mindedness as a predictor of treatment outcome with depressed adolescents* (Unpublished PhD Thesis). University of Pittsburgh.
- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O.E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Academic Press
- Compton, M. T., Broussard, B., Hankerson-Dyson, D., Krishan, S., & Stewart-Hutto, T. (2011). Do empathy and psychological mindedness affect police officers' decision to enter crisis intervention team training? *Psychiatric Services*, 62(6), 632-638. https://doi.org/10.1176/ps.62.6.pss6206_0632
- Conte, H. R., Buckley, P., Picard, S. & Karasu, T. B. (1995). Relationships between psychological mindedness and personality traits and ego functioning: validity studies. *Comprehensive Psychiatry*, 36(1),11-17. [https://doi.org/10.1016/0010-440x\(95\)90093-b](https://doi.org/10.1016/0010-440x(95)90093-b)
- Conte, H. R., Ratto, R., & Karasu, T. B. (1996). The psychological mindedness scale. Factor structure and relationship to outcome of psychotherapy. *The Journal Of Psychotherapy Practice And Research*, 5(3), 250-259.
- Cronbach, L. J., Schonemann, P., & McKie, D. (1965). Alpha coefficients for stratified-parallel tests. *Educational and Psychological Measurement*, 25, 291-312. <https://doi.org/10.1177/001316446502500201>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (3. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 113-126. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.44.1.113>
- Darvishzadeh, K., & Bozorgi, Z. D. (2016). The relationship between resilience, psychological hardiness, spiritual intelligence, and development of the moral judgement of the female students. *Asian Social Science*, 12(3), 170-176. <https://doi.org/10.5539/ass.v12n3p170>
- Denizli, S., Pamukçu, B., & Meydan, B. (2019). Psikolojik danışma süreç ve sonuç araştırmalarında danışana ilişkin bir değişken: Psikolojik zihinlilik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 419-431. <https://doi.org/10.21764/efd.01537>

- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2), 155-190. Doi: <https://doi.org/10.1501/Egifak.0000000999>
- Farber, B.A. (1985). The genesis, development, and implications of psychological mindedness in psychotherapists. *Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*, 22(2), 170-177. <https://doi.org/10.1037/h0085490>
- Faure, P. A. (2014). *Improving career transition success* (Master thesis). Philosophy Candidate, Macquarie University, Sydney, Australia. Available at: <http://hdl.handle.net/1959.14/1278574>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to Design and Evaluate Research in Education* (8th ed.). New York: McGraw-Hill Companies.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.56.3.218>
- Folkman, S., & Moskowitz, J.T. (2004). Coping: Pitfalls and promise. *Annual Review of Psychology*, 55(1), 745-774. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.141456>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2009). *Multivariate data analysis: A global perspective* (Seventh Ed.). Saddle River, NJ: Pearson.
- Hall, J. A. (1992). Psychological mindedness: A conceptual model. *American Journal of Psychotherapy*, 46(1): 131-140. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.1992.46.1.131>
- Hatcher, R.L., & Hatcher, S.L. (1997). *Assessing the psychological mindedness of children and adolescents*. In M. McCallum & W.E. Piper (Eds.), *Psychological mindedness: A contemporary understanding* (pp. 105-131). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Hatcher, R., Hatcher, S., Berlin, M., Okla, K., & Richards, J. (1990). Psychological mindedness and abstract reasoning in late childhood and adolescence: An exploration using new instruments. *Journal of Youth and Adolescence*, 19(4), 307-326. Doi: <https://doi.org/10.1007/BF01537075>
- Jackson, D., Firtko, A., & Edenborough, M. (2007). Personal resilience as a strategy for surviving and thriving in the face of workplace adversity: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 60(1), 1-9. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04412.x>
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the basic empathy scale. *Journal of Adolescence*, 29(4), 589-611. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.08.010>
- Kalliopuska, M. (1992). *Holistic empathy education among preschool and school children*. International Scientific Conference Comenius Heritage and Education of Man, Prague, Czech Republic.
- Karataş, Z., & Tagay, Ö. (2021). The relationships between resilience of the adults affected by the covid pandemic in Turkey and Covid-19 fear, meaning in life, life satisfaction, intolerance of uncertainty and hope. *Personality and Individual Differences*, 172, 110592. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110592>
- Karyagina, T. D., & Chumakova, M. A. (2018). *Empathy, alexithymia, and psychological mindedness: the latent profile analysis*. ICE Selection and peer-review under responsibility of the Organizing Committee of the conference. <https://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2018.11.02.29>
- Kaya, E. M., Eken, O. F., & Ümmet, D. (2021). İçgörü ve Bilişsel Esnekliğin Psikolojik Dayanıklılık Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 3(1), 22-29. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.21.1.05>
- Klohn, E. C. (1996). Conceptual analysis and measurement of the construct of egoresiliency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1067-1079. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1067>
- Lambert, M. J. (1992). *Psychotherapy outcome research: Implications for integrative and eclectic therapists*. J. C. Norcross ve M. R. Goldfried (Yay. haz.), *Handbook of Psychotherapy Integration içinde* (ss. 94-129). New York, NY: Basic Books.
- Liebenberg, L., Ungar, M., & LeBlanc, J. C. (2013). The CYRM-12: A brief measure of resilience. *Canadian Journal of Public Health*, 104(2), 131-135. Doi: <https://doi.org/10.1007/BF03405676>
- Liebenberg, L., Ungar, M., & Van de Vijver, F. R. R. (2012). Validation of the child and youth resilience measure-28 (CYRM-28) among canadian youth with complex needs. *Research on Social Work Practice*, 22(2), 219-226. <https://doi.org/10.1177/1049731511428619>
- McCallum, M., & Piper, W. E. (1996). Psychological mindedness. *Psychiatry*, 59(1), 48-64. <https://doi.org/10.1080/00332747.1996.11024750>

- McKee-Ryan, F. M., Song, Z., Wanberg, C. R., & Kinicki, A. J. (2005). Psychological and physical well-being during unemployment: A meta-analytic study. *Journal of Applied Psychology, 90*(1), 53-76. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.1.53>
- Meredith, L.S., Sherbourne, C.D., Gaillot, S.J., Hansell, L., Ritschard, H.V., Parker, A.M., & Wrenn, G. (2011). Promoting psychological resilience in the U.S. military. *Rand Health Quarterly, 1*(2), 2.
- Mertler, C. A., & Vannatta, R. A. (2016). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation* (6.publish). CA: Pyrczak Publishing. <https://doi.org/10.4324/9781315266978>
- Murphy, L. B. (1987). *Further reflections on resilience*. In: EJ. Anthony, BJ. Cohler (eds.) *The invulnerable child*. (pp. 84-105), Guilford, New York.
- Reiser, M. F. (1971). Psychological issues in training for research in psychiatry. *Journal Of Psychiatric Research, 8*(3), 531-537. [https://doi.org/10.1016/0022-3956\(71\)90042-2](https://doi.org/10.1016/0022-3956(71)90042-2)
- Richardson, G. E. (2002). The metatheory of resilience and resiliency. *Journal of Clinical Psychology, 58*(3), 307-321. Doi: <https://doi.org/10.1002/jclp.10020>
- Roxas, A. S. (2011). *The relationships of psychological mindedness and religious coping to psychological distress and adjustment in high-school adolescents* (Unpublished doctoral thesis). Fordham University, New York.
- Roxas, A. S., & Glenwick, D. S. (2014). The relationship of psychological mindedness and general coping to psychological adjustment and distress in high-school adolescents. *Individual Differences Research, 12*(2), 38-49.
- Rutter, M. (1993). Resilience: Some conceptual considerations. *Journal of Adolescent Health, 14*(8), 626-631. [https://doi.org/10.1016/1054-139x\(93\)90196-v](https://doi.org/10.1016/1054-139x(93)90196-v)
- Tan, S. (2009). Misuses of KR-20 and Cronbach's alpha reliability coefficients. *Eğitim ve Bilim, 34*(152), 101-112.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (5. publish). Boston, MA: Pearson.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (3. Baskı). Ankara: Nobel.
- Tolar, A., & Reznikoff, M. (1960). A new approach to insight: a preliminary report. *Journal of Nervous and Mental Disease, 130*(4), 286-296. <https://doi.org/10.1097/00005053-196004000-00003>
- Topcu, Ç., Erdur-Baker, Ö., & Çapa-Aydın, Y. (2010). Temel empati ölçeği Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(34), 174-182.
- Trudeau, K. J., & Reich, R. (1995). Correlates of psychological mindedness. *Personality and Individual Differences, 19*(5), 699-704. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(95\)00110-r](https://doi.org/10.1016/0191-8869(95)00110-r)
- Uzun, K., Tagay, Ö., & Karataş, Z. (2020). Ergenler için psikolojik zihinlilik ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(2), 322-342. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.670101>
- Yüksel, A. (2004). Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empatik becerilerine etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(2), 341-354.
- Yüksel, A. (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin empatik becerileriyle aile işlevleri ve benlik kavramlarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(25), 153-165.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Tolar & Reznikoff (1960) first defined the concept of psychological mindedness as the ability to understand the underlying causes of attitudes and behaviors. Hall (1992), on the other hand, defined psychological mindedness as an individual's interest and ability in emotional and cognitive dimensions related to psychological processes, relationships and meanings. Psychological mindedness is a construct that includes both the individual's interest and ability to make sense of his/her feelings, thoughts and behaviors (Denizli, Pamukçu, & Meydan, 2019) and also a healthy personality structure and a feature that facilitate the individual's adaptation to new environments (Roxas & Glenwick, 2014).

Reiser (1971) argued that psychological mindedness consists of three components: Sensitivity to symbolic meanings and similarities between life events in a historical context, curiosity about human behaviors and motivations, and empathy for others and intuition about their emotional states. Based on these components suggested by Reiser, it is thought that empathy can affect adolescents' psychological mindedness.

Empathy has been defined since the 1970s as an individual's ability to understand and react to a certain emotion of the other person (Batson, Fullz, & Schoenrade, 1987). In addition, empathy is a skill that includes the person's understanding both himself/herself and the other person (Yüksel, 2009). Given that psychological mindedness is also a skill for understanding emotions, thoughts and behaviors, The concepts of empathy and psychological mindedness can be evaluated as close and related concepts. In addition, Yüksel (2004) stated that being understood and appreciated by other people make the person feel relaxed and good. When the person to whom empathy is shown realizes that he/she is accepted and tolerated by other people, his/her self-confidence increases and he/she gives up some negative attitudes and behaviors that prevent him/her (Dökmen, 1988). It is also stated that individuals with a high level of empathy have positive spiritual development (Kalliopuska, 1992).

Another concept that is thought to be related to psychological mindedness is resilience. According to Murphy (1987), resilience is related to how an individual can get rid of or recover from a traumatic situation by overcoming negative situations. Although resilience is not a personality trait, it refers to a process that includes the interaction of individuals' lifestyles and life experiences (Karataş & Tagay, 2021; Meredith et al., 2011).

The aim of this research is to examine the relationship between psychological mindedness, empathy and resilience of adolescents. It is thought that examining these three variables together for a better and healthier understanding of the psychological mindedness of adolescents is important in terms of students' experience in the education process, noticing possible psychological problems and taking action towards seeking help. Depending on the purpose of the research, answers were sought to the following question; Do adolescents' resilience and empathy levels significantly predict their psychological mindedness?

Method

This research was conducted in the relational screening model. The study group of the research was formed from 481 students, 373 (64.2%) girls and 208 (35.8) boys, studying at secondary schools in Konya, by convenient sampling. 7 (1.2%) of the participants were 13, 80 (13.8%) were 14 years old, 173 (29.8%) were 15 years old, 146 (25.1%) were 16 years old, 152' of them (26.2%) were 17 years old and 23 (4%) were 18 years old.

The data of the research were collected with the Psychological Mindedness Scale for Adolescents, the Basic Empathy Scale and the Child and Youth Psychological Resilience Scale. The data collected during the research process were checked and the extreme data were discarded. Univariate and multivariate normality analyzes of the data set were performed using the z test and Mahalanobis distance coefficient test to examine the normal distribution feature,

and homogeneity analyzes were evaluated according to the kurtosis-skewness coefficient. In addition, it was examined whether there was a multicollinearity problem in the data set and it was seen that there was no multicollinearity. Pearson product-moment correlation coefficient and multiple regression analysis method were used in the analysis of the data.

Results

As a result of Pearson product of moment correlation coefficient analysis, adolescents' psychological mindedness and resilience ($r=.518, p<.01$), cognitive empathy ($r=.350, p<.01$) and emotional empathy ($r=.442, p$). There were moderate ($.30<r<.70$), positive significant correlations between $<.01$) levels. While adolescents' resilience, cognitive empathy and emotional empathy increase, their psychological mindedness also increases.

Five different multiple regression analyzes were designed to determine to what extent adolescents' resilience, cognitive and emotional empathy levels predict psychological mindedness and their capacity for help seeking, psychological interest, insight and change, which are sub-dimensions of psychological mindedness. In all analyzes, resilience, cognitive empathy and emotional empathy were found to be statistically significant predictors. As a result of these analyzes, 38.50% of the variance for psychological mindedness ($R=.548, R^2=.297, F(3-577)= 82.549, p<.01$; 29.70% of the variance for seeking help ($R=.548, R^2=.297, F(3-577)= 82.549, p<.01$; 12.40% of the variance for psychological interest ($R=.358, R^2=.124, F(3-577)= 28.249, p<.01$; for insight ($R=.492, R^2=.238, F(3-577)= 61,500, p<.01$) 23.80% of the variance and for capacity to change ($R=.505, R^2=.251, F(3-577)= 65,881, p<.01$) was found to explain 25.10% of the variance.

Discussion and Conclusion

According to the research findings, resilience significantly predicted the psychological mindedness of adolescents and their capacity to seek help, insight and change, which are sub-dimensions of psychological mindedness; that cognitive empathy positively predicted adolescents' psychological mindedness and psychological interest and insight, which is one of the psychological mindedness sub-dimensions; On the other hand, it was concluded that emotional empathy positively predicted adolescents' psychological mindedness and their capacity to seek help, psychological interest, insight and change, which are sub-dimensions of psychological mindedness. As adolescents' resilience, cognitive empathy and emotional empathy increase, their psychological mindedness also increases.